

Het remonteeren van het Nederlandsch-Indische Leger met uitheemsche paarden (t/m 1914),

DOOR

Dr. C. THOMASSEN,

Kapitein-Paardenarts.

INLEIDING.

Het zijn voornamelijk drie omstandigheden, welke er toe hebben geleid, de inheemsche remonten door anderen te vervangen.

Ten eerste werd, door het verval van den inheemschen paardenstapel, het vinden van het benoodigde aantal geschikte paarden voor het leger steeds moeilijker.

Ten tweede waren het de maat en het temperament, welke het inheemsche paard als troepenpaard ongeschikt maakten.

Ten derde noodzaakten de hoogere eischen van den dienst en het invoeren van zwaarder veldgeschut tot het aanschaffen van grootere paarden.

De eerste pogingen tot eene verandering van remonte dateeren van 1890. Van particuliere zijde werd toen aan het legerbestuur het aanbod gedaan om in den aanvang van 1891 te Batavia aan te voeren eenige voor het leger geschikte Australische paarden van 1.27 tot 1.36 Meter hoog. In October 1890 gaf de regeering machtiging een 60-tal van deze dieren, mits zij bij de keuring werden goed bevonden, tegen een middenprijs van 360 gulden aan te koopen. Deze proef heeft echter niet kunnen plaats hebben, omdat de in Juli 1891 in Indië aangebrachte dieren niet aan de eischen voldeden en daarom niet werden aangenomen.

Alvorens in deze richting op andere aanbiedingen in te gaan, vond men het raadzaam in Australië zelf een onderzoek te doen instellen om na te gaan of het mogelijk was aldaar tegen billijken prijs en in voldoende aantal voor het leger bruikbare paarden te verkrijgen. Voor dit doel werd in December 1901 de 1e luitenant der cavalerie Posno naar Australië gezonden. Het resultaat van deze zending had de verwachtingen ten deele teleurgesteld, doordat eene remonteering met Australische ponies van gewenschte grootte onmogelijk bleek te zijn. Er werd daarom in overweging genomen in hoever het aanbeveling verdiende over te gaan tot eene remonteering met paarden van eene taille grooter dan 1.27 tot 1.36 Meter. Dergelijke dieren waren in Australië voor een billijken prijs in voldoende aantal en van uitstekende kwaliteit ten allen tijde te verkrijgen.

Een der bezwaren, welke aan eene remonteering met Australische ponies verbonden waren, was de groote maat dezer dieren, die niet alleen eene verandering van het harnachement, maar ook een verbouwen der stallen en eene vermeerderde uitgave voor de zwaardere voeding noodzakelijk maakte. Daarom werd alsnog onderzocht in hoeverre in den vervolge voor de remonteering van het leger op Makassar en omstreken kon worden gerekend.

Intusschen bleef men de remonten uit den inheemschen paardenstapel betrekken, doch de achteruitgang van dezen en de hoogere eischen, welke vooral door de cavalerie, aan de paarden werden gesteld, maakten het meer en meer onmogelijk het benoodigde aantal remonte-paarden in eigen land te vinden.

Deze omstandigheden hebben geleid tot het Gouvernements besluit van 9 December 1901, No. 16, waarbij machtiging werd verleend om nogmaals een cavalerie-officier naar Australië te zenden met de opdracht te Sydney en andere centra van paardenfokkerij en paardenhandel een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid om, tegen billijke prijzen, nu en in de naaste toekomst, een voldoende aantal geschikte Australische ponies voor de cavalerie te bekomen.

De Australische ponies werden door dezen officier voor het beoogde doel goedgekeurd, zoodat tot het nemen van eene proef werd besloten. Telegraphisch werd aan dezen officier machtiging verleend om met een te Sydney gevestigden paardenhandelaar eene overeenkomst te sluiten tot het leveren van 75 tot 80 Australische ponies, voor een prijs van ten hoogste 400 gulden per paard, vrachtvrij te Batavia. Bij de voorwaarden van levering was bepaald, dat de maat der ponies niet minder dan 1.35 en niet meer dan 1.40 meter mocht bedragen en dat de ponies, welke door eene commissie aan wal werden afgekeurd, voor rekening van den leverancier zouden blijven.

De proefneming met de paarden zou te Salatiga geschieden, zoodra zij tegen het eind van April 1902 waren aangekomen.

Terwijl men deze proef voorbereidde, was men op Atjeh reeds met eene gelijksoortige begonnen. Bij Gouvernements besluit van 8 October 1901, No. 15, was de civiele en militaire gezaghebber van genoemd gewest gemachtigd om, op een door hem aan te geven wijze, een aantal van ten hoogste 40 en ten minste 15 Australische ponies te doen aankopen. De prijs mocht gemiddeld 500 gulden per stuk, vrachtvrij te Oeleë Lheue, bedragen.

In November 1901 en daarna in Februari 1902 vertrok eene commissie met deze opdracht naar Straits-Settlement. De commissie slaagde achtereenvolgens 8 en 32 ponies bij den koopman Abrahams aan te koop. Deze paarden waren van Victoria afkomstig en bleken bij het eskadron te Koeta-Radja, alwaar zij in beproeving werden gegeven, meer geschikt voor trekdienst en wellicht ook voor bereden infanterie dan voor beweeglijke, lichte cavalerie.

Einde April 1902 werden de eerste 76 Australische ponies uit Australië

te Batavia aangebracht. De africhting van deze paarden was in 1903 beëindigd. Men oordeelde het 1.42 meter hooge dier een bruikbaar troepenpaard.

DE ARABISCHE REMONTEN.

Om het aanschaffen van cavaleriepaarden niet geheel afhankelijk te maken van Australië en om eene vergelijkende proef te nemen werden, bij Gouvernements besluit van 5 September 1902, No. 3, een 20-tal Perzische paarden te Batavia aangekocht. Tevens werd machtiging verleend om, naast den inkoop van paarden in Australië, uit de omstreken van de Perzische golf een 80-tal zoogenaamde „Persian Gulf Arabs” aan te schaffen. De maximum prijs van deze paarden werd op 400 gulden vastgesteld. Deze paarden zijn, evenals de inheemsche, van Oosterschen oorsprong, zij hebben echter meer taille.

Voor de levering van de „Persian Gulf Arabs” had zich een te Ispahan gevestigde paardenhandelaar bereid verklaard. Bij den aanvang van 1903 waren de paarden nog niet te Batavia aangekomen en korten tijd daarna zag de vreemde koopman van de levering af.

Men slaagde echter spoedig een ander te vinden, die genegen was de aanbesteding onder dezelfde voorwaarden, namelijk, om de paarden op zijn risico na keuring door eene commissie te Batavia te leveren, aan te nemen. Bij Gouvernements besluit van 30 Juli 1903, No. 23, werd machtiging verleend om aan dezen nieuwen handelaar de levering van een 50-tal dier paarden tegen den prijs van ten hoogste 650 gulden per paard op te dragen.

In begin 1904 waren een 26-tal Perzische paarden aangevoerd, later volgden er nog 24. Van deze 50 paarden voldeden er slechts 35 aan de gestelde eischen. De proef, welke te Salatiga met deze paarden werd genomen, heeft aangetoond dat dit ras, wegens zijne slechte eigenschappen, voor den troep ongeschikt is. Er waren vele paarden bij met hoog aangezette hoofden en verkeerde halzen.

DE AUSTRALISCHE REMONTEN.

In verband met de gunstige ondervindingen, welke met de Australische paarden waren opgedaan, werd bij Gouvernementsbesluit van 29 November 1902, No. 5, machtiging verleend om ter voorziening in de behoefte aan cavaleriepaarden voor 1903, 145 Australische ponies aan te schaffen.

In 1903 werden 46 Australische ponies voor het remonte-depot en 145 voor de rechtstreeksche remonte der cavalerie te Batavia aangekocht. Van deze laatsten waren 20 bestemd om tegen betaling van den remonteprijs aan officieren der cavalerie te worden afgestaan.

Ter bekoming van de benodigde cavaleriepaarden in 1904 werden bij den te Sydney gevestigden paardenhandelaar, die ook in 1902 en 1903

de Australische ponies leverde, 175 voljarigen besteld. Tevens werd, om over eenige reserve te kunnen beschikken alsook voor de aanvulling in 1905, aan genoemden koopman opgedragen de levering van 175 vierjarige ponies voor het remontedepot te Padalarang.

Voor de rechtstreeksche remonteering in 1904 werden echter slechts 145 voljarigen te Batavia aangekocht, terwijl voor de aanvulling van het remontedepot in plaats van 175, 191 vierjarige ponies werden ontvangen, namelijk 172 bestemd voor de cavalerie en 19 bestemd voor de artillerie.

Voor de rechtstreeksche remonteering in 1905 werden wederom 175 Australische ponies en voor de aanvulling van het remontedepot 220 vierjarige dieren te Samarang besteld. In dat jaar werden voor de rechtstreeksche remonteering der cavalerie slechts 75 aangenomen, terwijl de in het vooruitzicht gestelde levering van 220 vierjarigen niet geschiedde.

Deze ongeregelde leveringen waren de aanleiding, dat in 1906 eene commissie van drie officieren naar Australië werd gezonden. Sedert dien heeft jaarlijks eene commissie een- of tweemaal Australië bezocht.

De verschillende commissies hebben in de opeenvolgende jaren de volgende aankopen gedaan.

		Cavalerie- Rijpaarden.	Artillerie.				Officiers- remonten.	Totaal generaal.	Op reis bezwaken.
			Rij- paarden.	Trek- paarden.	Draag- paarden.	Totaal.			
1906	Voljarigen	211	34	48	25	107		318	15
	4—5 jarigen	153	34	71	21	126		279	6
1907	id.	147	55	55	20	130		277	9
1908	id.	53	79	77	35	191		244	7
	5—7 jarigen ¹⁾	27						27	
1909	4—5 jarigen	126	72	21	22	115		241	7
1910	id.	160	30	44	21	95	39	294	1
1911	id.	200	10	90	25	125	39	364	4
1912	id.	140	67	129	25	221 ²⁾	39	400	8
1913	id.	84	25	25	12	62		146	
1914	Uitvoerverbod van paarden uit Australië.								
8 jaar		1301				1172	117	2.590	57

In 1906 was de cavalerie zoogoed als geheel met Australische ponies bereden. Het volgende jaar was één batterij veld-artillerie geheel en één batterij veld-artillerie voor een groot deel met ponies bespannen,

1) Voor de Lijfwacht-dragonders te Soerakarta en Djokjakarta.

2) $\frac{1}{3}$ gedeelte, d. i. 14 rij-, 26 trek- en 5 draagpaarden mochten 3 a $3\frac{1}{2}$ jaar zijn.

terwijl bij de berg-artillerie de helft der muildieren door Australische draagpaarden was vervangen.

Einde 1908 waren bij de veld-artillerie drie batterijen en einde 1909 was de geheele veld-artillerie met Australische ponies geremonteerd.

In verband met den Europeeschen Oorlog werd in 1914 de uitvoer van paarden uit Australië verboden. Pogingen om het remonte-depot te Padalarang met paarden uit Argentinië aan te vullen hadden geen succes.

Met ingang van 1 Januari 1916 moesten de officieren, voor wie het hebben van een dienstrijpaard niet urgent werd geacht, n.l. de bereden officieren bij de infanterie, de officieren der mitrailleurcompagnieën, de intendanten en alle officieren van gezondheid, hun uit den troep ontvangen Australische paard inleveren. Zij ontvingen daarvoor in de plaats een Sandelhout paard. Een veertigtal dezer dieren waren hen ter beschikking gesteld. Genoemde officieren mochten echter op eigen kosten een Australisch paard aanschaffen en kregen dan de voor dit ras vastgestelde vergoedingen en fourages. De officieren der mitrailleurcompagnieën, moesten echter beslist op een Sandelhout uitrukken.

Uitgezonderd de door officieren buiten de remonten aangekochte Australische paarden, zijn van het einde 1901 tot het einde 1913 voor het Leger in Nederlandsch-Oost-Indië in het geheel 3220 Australische ponies aangekocht.

Thans is eene remontecommissie van drie officieren uit China teruggekeerd. De ervaringen door deze commissie in dat land opgedaan zijn samengevat in het „Dagboek der Commissie tot aankoop van legerpaarden en muildieren in China 1915” hetwelk is opgenomen in No. 1 Jan. 1916 van het Indisch Militair Tijdschrift.